

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. IV. De variis Scripturæ editionibus,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

ticus, Numeri, Deuteronomium, libri Josué, Judicum, Ruth, Regum, Paralipomenon, duo Esdræ, Job, Psalterium centum quinquaginta Psalmorum, Proverbia, Ecclesiastes, Cantica Canticorum; quatuor Prophetæ majores, & duodecim minores, quatuor Evangelia, Acta Apostolorum, Epistolæ tredecim D. Pauli, omnes nempe, exceptâ illâ quæ est ad Hebræos, prima Petri, & prima Joannis.

Deuterocanonici autem sunt ex veteri testamento, Esther, Tobias, Judith, Baruch, Sapientia, Ecclesiasticus, hymnus trium puerorum, Danielis 3. historia Susannæ, & Draconis, itemque oratio Azariæ, sicut & oratio Jeremiæ circa finem Threnorum, Machabæorum primus & secundus. Ex novo testamento caput ultimum Marci, ab eo loco, *Surgens autem Jesus*, & ex capite 22. Lucæ historia de sudore Christi sanguineo, & de confortatione ejusdem Christi per Angelum: Joannis 8. historia de muliere adultera, & ex prima Epistola ejusdem, hæc verba: *Tres sunt qui testimonium dant in cælo. Pater, & Filius, & Spiritus. & hi tres unum sunt.* Item tota Epistola ad Hebræos, Epistola Jacobi, & Iudæ, secunda Petri, secunda & tertia Joannis, & denique Apocalypsis ejusdem: de quibus aliquæ Ecclesiæ particulares, & aliqui Patres dubitarunt, aut negarunt esse Canonicos; licet aliqui adhærent Ecclesiæ universali, neque dubitassent aut negassent, si fuisset definitio intimata toti Ecclesiæ, ipsique nota.

9. Inter Apocryphos verò numerantur tertius & quartus Esdræ, tertius & quartus Machabæorum, Oratio Manassæ, appendix libri Job, qui ejus genealogiam describit, præfatiuncula Threnorum Jeremiæ, quæ incipit, *Et factum est postquam in captivitatem*, quæ nec in Hebræis, nec in Græcis, sed in nonnullis duntaxat Biblijs Latinis habetur. Liber Hermæ, qui inscribitur *Pastor*, & denique Evangelia, quæ sub nomine Andree, Bartholomæi, Barnabæ, Nicodemi, & aliorum circumferuntur.

§. IV.

De varijs Scripturæ editionibus.

10. **P**rima Scripturæ Sacræ editio est Hebræica veteris testamenti, & Græca novi: totum enim vetus testamentum à suis authoribus Hebræicè scriptum est, exceptis paucis libris Chaldaicè conscriptis, ut Judith, Tobia, & quibusdam partibus libri Esdræ & Danielis, ut testatur Hieronymus præfatione in Daniele, ubi cum ijs reponit adhuc quasdam partes Jeremiæ, additque librum Job Arabicis vocibus permixtum esse. Novum verò testamentum Græcè scriptum est, præter Evangelium S. Matthæi, quod Hebræicè primum ab illo scriptum fuit, Evangelium S. Marci, quod ab eo Latine editum est, ut probat Baronius tomo primo Annalium; & Epistolam ad Hebræos, de qua ambigitur, an primum Hebræicè, an verò Græcè scripta fuerit. Origenes enim & Clemens Alexandrinus apud Eusebium lib. 6. historiæ cap. 11. & 18. censent hanc Epistolam Græcè scriptam fuisse, ita ut sententia & res sit Pauli, phrasis verò & stylus sit Lucæ, & Clementis, ideoque sit elegantior cæteris Pauli Epistolis. Hieronymus verò, Theodoretus, Oecumenius, & alij, probabilius existimant, Paulum scripsisse hanc Epistolam Hebræicè, utpote Hebræum Hebræis, & hac de causa alias

A styli elegantia superare. Est etiam controversia inter Authores, quo idiomate Epistola ad Romanos scripta fuerit? Salmeron enim tomo 1. prolegomeno 35. in fine, asserit illam Latine scriptam esse: Bellarminus autem, Cornelius à Lapide, alijque plures, censent scriptam esse Græcè, & postea versam in Latinum à Tertio, qui Pauli Amanuensis fuit, ut dicitur cap. 16. versu 22. vel alio Interprete, quem dicit Cornelius Paulum semper ad manum habuisse.

Secunda editio est Paraphrasis Chaldaica veteris testamenti, quam Hebræi Targum vocant; de qua qui ejus Authores fuerint, his & controversia est inter Authores. Aliqui enim Judæi existimant, illam ab Ezechiele Propheta fuisse compositam. Jacobus Episcopus Christopolitanus in expositione Psalmi 20. asserit authorem translationis hujus fuisse Jonatham Benuziel, Judæum, qui anno 21. Octaviani Augusti, hoc est anno ante Christum natum 21. transtulit totum vetus testamentum in linguam Chaldaicam, sensum magis de sensu, quam verbum de verbo exprimens. Communis tamen sententia docet, Paraphrasim Chaldaicam veteris testamenti, factam esse à tribus Rabinis Judæorum, nempe à Rabi Aquila, qui Pentateuchum: Rabi Jonatha, qui librum Josué, Judicum, Regum, & Prophetas; & Rabi Joseph cæco, qui Job, Psalterium, Esther, Proverbia, Ecclesiastem, & Cantica, in linguam Chaldaicam transtulit. Hunc Galatinus ait fuisse Discipulum Simeonis justii, qui excepit Christum in ulnas suas, & anno post ejus natiuitatem quadragesimo, hanc translationem seu paraphrasim edidisse.

Tertia editio est Græca Septuaginta interpretum, facta 210. annis ante natiuitatem Christi, sub Ptolomæo Philadelpho, apud Pharium Aegypti. Cum enim Demetrius Phalereus, Bibliothecæ regie præfectus, ingentem pecuniæ summam à Ptolomæo accepisset, ut omni genere voluminum eam ornaret, & jam quingenta millia volumina Græca in eam deportari curasset, & Ptolomæo promississet se longè plura repositurum, si aliarum quoque gentium scripta congererentur, præsertim Judæorum, quorum libros hæcenus non comparasset, quod propriâ linguâ & characteribus conscripti essent, scripsit Rex ad Eleazarum Pontificem, petitique ab eo interpretes, quos ut facilius impetraret, centum millia Judæorum, quos Ptolomæus Lagus captivos duxerat in Aegyptum, libertate donavit, & in Judæam remisit, unâ cum pluribus ad templum donis. Ejus votis annuens Pontifex, misit ad ipsum septuaginta duos Interpretes, legis peritissimos, linguarumque Hebræicæ & Græcæ scientissimos, unde Hilarius, *Principes, Doctoresque Synagoga*, eos appellat, & plures existimant aliquos ex illis fuisse ex magno Synedrio, seu Concilio Hierosolymitano. Hujus rei historiam descripsit Aristæas, unus ex legatis Ptolomæi ad Eleazarum, à quo Josephus lib. 12. antiquitatum cap. 20. & Epiphanius lib. de mensuris & ponderibus, eam mutuati sunt.

Addit ibidem Epiphanius, hos Interpretes binos & binos in cellulis inclusos fuisse, & divino miraculo singula paria ipsorum, iisdem verbis totam Scripturam transtulisse; ita ut simul confecerint sex & triginta exemplaria ejusdem prorsus versionis. Justinus verò in oratione exhortatoria ad Gentes, dicit singulos in singulis cellulis fuisse inclusos, & majori adhuc miraculo, à singulis

Anno
45.
num.
41.

seorsim totam Scripturam ipsam verbis reddidit; & se apud Alexandriam vestigia cellularum vidisse testatur. Idem asserunt Irenæus lib. 3. cap. 35. Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromatum, Cyrillus Catechesi 4. & alij. Sed repugnat Hieronymus lib. 2. contra Rufinum, & in præfatione tam in Pentateuchum, quam in libros Paralipomenon, ubi aperte dicit hanc historiam: *Nescio (inquit) quis primus auctor Alexandria septuaginta cellulas mendacio suo struxerit.* Itaque existimat D. Hieronymus, septuaginta duos Interpretes in eadem Basilica sedentes, & inter se conferentes, Scripturam translulisse. Sed quidquid sit de hoc, concedunt omnes, hanc versionem non sine speciali Dei assistentia factam esse, tum propter admirabilem eorum consensionem, tum etiam quia integrum opus, brevissimo tempore, nimirum septuaginta duorum dierum spatio, perfectum: quæ duo erant difficilia, imò ipsa consensio moraliter erat impossibilis, nisi à Deo ipso directi & gubernati fuissent; unde Augustinus lib. 2. de doctrina Christiana cap. 7. uniformem hanc consensionem, tanquam miraculofam, & opus dexteræ Excelsi commendat.

Præter Græcam septuaginta seniorum translationem, plures aliæ tam veteris quam novi testamenti, post Christi adventum, fuerunt factæ, Græco etiam idiomate; cum enim septuaginta Interpretum editio corrumperetur & vitari cœpisset, partim negligentia librorum, partim malicia hominum, Aquila, Symmachus, & Theodotion, licet alias homines hæretici essent, novas utriusque testamenti de Hebræo in Græcum translationes edidit, in quibus in odium Christiani nominis multa perperam addiderunt, ut testatur Chrysostomus homil. 5. in Matth. & Hieronymus Epist. 89. ad Augustinum. Deinde corruptam Septuaginta editionem emendavit Origenes multis ex Theodotione admixtis; Asteriscis, seu signo radiantis stellæ, designans quæ minus essent; obelis verò, seu virgulis, quæ ex superfluo viderentur appositæ. Post Origenem verò etiam emendavit editionem Septuaginta Lucianus Martyr, ejusque editio Lucianæ vocata est, à sui Authoris nomine, eaque usæ sunt omnes Ecclesiæ à Constantinopoli ad Antiochiam usque, ut testatur Hieronymus præfat. in libros Paralip. cujus verba infra referemus. Et in præfatione ad Psalterium ait ipsam sanctissimi Martyris manibus descriptam, repertam fuisse Nicomediæ in quadam turri à Judæis calce illitam, quod Athanasius dicit contigisse sub Constantino Imperatore. Tandem Hefychius Monachus, & in Palæstina multorum Monachorum pater, qui Hilarioni, Sanctissimo Eremitæ, arctissimo amoris vinculo junctus fuit; cum Græcæ linguæ peritissimus esset, & divinarum Scripturarum lector assiduus, novam Græcam translationem totius Scripturæ publicavit, partim à sede septuaginta Interpretibus in veteri testamento emendatam, partim verò propriâ industriâ in novo testamento, ad antiquam fidem restitutam. Harum editionum mentionem fecit Hieronymus præfat. in lib. Paralipom. ubi hæc scribit: *Alexandria & Egyptus in Septuaginta suis Hæschium laudant auctorem. Constantinopolis usque ad Antiochiam, Luciani Martyris exemplaria probat. Media inter has provincie, Palæstinos Codices legunt, quos ab Origene elaboratos, Eusebius & Pamphilus vulgarunt; totusque orbis hac inter se trifaria varietate compugnât.*

Tom. IV.

§. V.

De editione vulgata, ejusque in Ecclesia.
authoritate.

UT habuerunt Hebræi suâ linguâ Sacram Scripturam, Græci quoque suâ testamentum vetus, ex versione Septuaginta Interpretum, & testamenti novi ipsos primos fontes; æquum erat, ut Latina Ecclesia, in qua est sedes Petri, & in qua perpetuò fides Christiana mansura est, suâ etiam linguâ eandem haberet Scripturam; quare innumerabiles olim fuisse Latinas illius editiones, testatur D. Hieronymus præfatione in Josué, & D. Augustinus lib. 2. de doctrina Christiana cap. 11. Sed inter illas duplex fuit vulgata, quæ maximæ fuit authoritatis in Ecclesia. Una vetus, cujus Author ignoratur, fuitque ante Hieronymum, & ipsam S. Augustinus libro citato cap. 15. *Italiam* vocat. Alia nova, facta ab ipso Hieronymo, qui jussu Damasi Papæ, vetus testamentum ex Hebræo in Latinum transtulit, & novum testamentum Græcæ fidei reddidit. Hæ tamen duæ vulgatæ editiones Latinæ, vetus & nova, etiam tempore procedente, contentionum materiam subministrarunt, dum unaquæque suos fautores habebat; nam illa antiqua, seu Itala, apud Augustinum citatum melior judicabatur: Isidorus verò lib. 6. Ethimol. cap. 6. Hieronymi versionem cæteris anteposuit. Unde post S. Gregorij tempora, ex illis duabus vulgatis, veteri & nova, una conflata est ad communem Ecclesiæ usum, quæ vulgata communis dicta est; non quod in singulis libris utraque versio permixta sit, sed quia in ea aliqui Scripturæ libri, nempe Pentateuchum, Josué, Ruth, Regum, Paralipomenon, Tobias, Judith, Esther, Esdras, Prophetæ omnes, Canticum Canticorum, Proverbia, Ecclesiastes, & Job, leguntur, sicut Hieronymus ex Hebræo in Latinum illos transtulit: alij verò libri veteris testamenti, non ex versione D. Hieronymi, sed ex antiqua translatione ante ipsum, cujus author ignoratur, & quæ ab Augustino *Itala* vocatur, desumpti sunt. Psalterium etiam vulgatæ editionis Latinæ, non est illud quod D. Hieronymus transtulit ex Hebræo, neque illud quod transtulit ex versione Græcæ septuaginta Interpretum, sed illud quod ipse emendavit, translatum ab antiquo Interprete ex editione Sancti Luciani Martyris. Demum testamentum novum vulgatæ editionis, totum nunc legitur secundum veterem editionem, quam tamen D. Hieronymus emendavit; constat enim Hieronymum emendasse novum testamentum, jussu Damasi Summi Pontificis, ex præfatione ejus in Evangelia, & ejus emendationem fuisse ab Ecclesia receptam, & valde placuisse hominibus doctis & pijs ejus temporis, ut intelligi potest ex Epistola 10. Augustini ad Hieronymum.

Ex his faciliè intelliges, editionem vulgatam maximæ esse in Ecclesia authoritatis; ut enim jam ostendimus, ea partim constat ex versione illa antiqua communi, quam S. Augustinus libro 2. de Doctrina Christiana cap. 15. *Italiam* vocat, asseritque Latinis omnibus editionibus, quæ plurimæ circumferebantur, præferendam esse, quod esset (ut ipse loquitur) *verborum tenacior, cum perspicuitate sententiæ*: partim ex translatione & emendatione D. Hieronymi, cujus multa extant SS. Patrum egregia testimonia: Augustinus enim libro 8. de Civit. Dei cap. 43. sic ait: *Non defuit temporibus nostris Presbyter Hieronymus.*

II ij